Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету (директор навчально-наукового інституту) іноземних мов
(вказати назву структурного підрозділу)
Світлана ВІРОТЧЕНКО
(вказати П.І.Б керівника)
"26" серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

СУЧАСНА ТЕОРІЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **03 – гуманітарні науки**
спеціальність **035 – філологія**
освітня програма **англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, німецька мова та література і переклад та англійська мова, французька мова та література і переклад та англійська мова, переклад (іспанська та англійська мови), переклад (китайська та англійська мови), переклад (арабська та англійська мови)**
спеціалізація
035.041 германські мови та література (переклад включно) (англ. мова)
035.043 германські мови та література (переклад включно) (нім. мова)
035.051 романські мови та література (переклад включно) (іспан. мова)
035.055 романські мови та література (переклад включно) (франц. мова) 035.065 східні мови та література (переклад включно) (кит. мова)
035.060 східні мови та літератури (переклад включно) (арабська мова)
вид дисципліни **вибіркова**
факультет **іноземних мов**

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

"26 "__серпня___ 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

БОНДАРЕНКО Євгенія Валеріївна,

д. філол. н., професор, професор ЗВО кафедри англійської філології та методики викладання іноземної мови

Програму схвалено на засіданні кафедри англійської філології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

"26 "__серпня___ 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри англійської філології

_____ Ірина МОРОЗОВА

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Німецька мова та література і переклад та англійська мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Переклад (іспанська та англійська мови), Переклад (китайська та англійська мови), Переклад (арабська та англійська мови)

Гарант освітньої програми Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова

_____ Людмила СОЛОЩУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Німецька мова та література і переклад та англійська мова

_____ Наталія КАПУСЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Французька мова та література і переклад та англійська мова

_____ Діана ПЕСОЦЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Переклад (іспанська та англійська мови)

_____ Тетяна БОЧАРНІКОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Переклад (китайська та англійська мови)

_____ Юлія ЛАХМОТОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Переклад (арабська та англійська мови)

_____ Олена НЕФЬОДОВА___
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

"26 "__серпня___ 2026 року, протокол № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ к.п.н., доц. Анна КОТОВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Сучасна теорія лінгвістичної картини світу”
Перший (бакалаврський) рівень
спеціальність 035 Філологія (денна форма навчання)
освітня програма – англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, німецька мова та література і переклад та англійська мова, французька мова та література і переклад та англійська мова, переклад (іспанська та англійська мови), переклад (китайська та англійська мови), переклад (арабська та англійська мови)
спеціалізація – 035.041 германські мови та література (переклад включно) (англ. мова) 035.043 германські мови та література (переклад включно) (нім. мова) 035.051 романські мови та література (переклад включно) (іспан. мова) 035.055 романські мови та література (переклад включно) (франц. мова) 035.065 східні мови та література (переклад включно) (кит. мова) 035.060 східні мови та літератури (переклад включно) (арабська мова)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – розширення знань про сучасні парадигми лінгвістичних досліджень картини світу, а також формування навичок практичного застосування відповідних методів під час аналізу англомовного лінгвістичного матеріалу.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни поділяються на змістовно та мовно зорієнтовані. Змістовно зорієнтовані завдання передбачають набуття здобувачами вищої освіти знань про процес формування картини світу як цілісного продукту пізнання (когніції), евристичні принципи типології картин світу, засоби мовного та мовленнєвого втілення картини світу в різних народів. Мовно зорієнтовані: оволодіння відповідними терміносистемами для застосування у дослідницькій практиці, формування навичок роботи з англомовним матеріалом з метою його дослідження, розвинення комунікативних стратегій презентації аналізу дослідженого матеріалу та відповідних вербальних тактик.

1.3. **Кількість кредитів** – денна форма 4, заочна форма 4.

1.4. **Загальна кількість годин** – 120/120.

1.5. **Характеристика навчальної дисципліни**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	

7-й	7-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
4 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
не передбачено	не передбачено
Самостійна робота	
84 год.	110 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
не передбачено	

1.6 Навчальна дисципліна забезпечує розвиток таких компетентностей:

ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних та літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК13. Здатність ефективно формувати свою комунікативну стратегію та передбачати можливий розвиток подій у ситуаціях міжкультурного спілкування, користуватися різноманітними тактичними прийомами комунікації з урахуванням міжкультурної компетентності – знань звичаїв, традицій іншої культури, що забезпечує успішне спілкування між комунікантами і досягнення запланованого прагматичного ефекту

ОП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності
знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (німецька та англійська мови).

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.
ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз німецькомовних та англомовних текстів різних стилів і жанрів.

ОП «Переклад (іспанська та англійська мова)»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку романської філології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ЗК13. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань у практичних ситуаціях.
ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу іспаномовного тексту.
ФК9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.

ОП «Французька мова та література і переклад та англійська мова»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку філології, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК11. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.
ФК11. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз франкомовних текстів різних жанрів і стилів.

ОП «Переклад (китайська та англійська мови)»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, фонетичний, лексичний, граматичний рівні.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною (мовознавчою та перекладознавчою) термінологією китайської та англійської мов для розв'язання професійних завдань.
ФК15. Володіння прагматичною та міжкультурною компетентностями з китайської й англійської мов.

Компетентності, визначені специфікою ОП «Переклад (арабська та англійська мови)»
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.
ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Оволодіння загальнонауковими знаннями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, фонетичний, лексичний, граматичний рівні.
ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною (мовознавчою та перекладознавчою) термінологією арабської та англійської мов для розв'язання професійних завдань.
ФК15. Володіння прагматичною та міжкультурною компетентностями з арабської й англійської мов.

1.7. **Заплановані результати навчання**
Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти повинні досягти таких програмних результатів навчання:

ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»
ПРН2. Здійснювати пошук і використання інформації, необхідної для ефективного виконання професійних завдань, професійного і особистісного розвитку: добирати інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати, презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами
ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
ПРН 19. Використовувати іноземну мову для організації ефективної мовної, міжмовної та міжкультурної комунікації на особистому та професійному рівнях.

ОП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).
ПРН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ОП «Переклад (іспанська та англійська мови)»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН4. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.
ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ОП «Французька мова та література і переклад та англійська мова»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН4. Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.
ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП «Переклад (китайська та англійська мови)»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ОП «Переклад (арабська та англійська мови)»
ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.
ПРН9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди арабської й англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

1.8 Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Курс усної практики, аналітичного читання та граматики англійської мови рівня B2-C1, вступ до мовознавства, вступ до іноземної філології, історія англійської мови, основи наукових досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія мовної картини світу в світлі сучасних лінгвістичних студій
Тема 1. Картина світу як маніфестація сучасних парадигм в гуманітарній науці
Опис еволюції наукових парадигм в гуманітарній галузі. Визначення картини світу. Родові ознаки картини світу як когнітивного явища. Типологія картин світу.
Тема 2. Концептуальна картина світу
Визначення, базові складові та їхня когнітивна сутність
Тема 3. Картина світу як когнітивне утворення (1)
Концептуальні бази знань у межах картини світу. Поняття про домени та концепти як засоби моделювання реальності
Тема 4. Картина світу як когнітивне утворення (2)
Когнітивні операції у межах картини світу. Операції з увагою та масштабуванням.
Тема 5. Мовна картина світу
Визначення, форма реалізації мовної картини світу.

Тема 6. Дискурсивна картина світу
Дискурсивні засоби реалізації картини світу у межах розуміння рівнів свідомості. Теоретична, надтеоретична та позатеоретична картини світу.
Тема 7. Час та простір і лінгвістичній картині світу
Лінгвальна реалізацію часу та простору в картині світу у межах універсальних категорій
Тема 8. Картина світу у психолінгвістиці
Завдання психолінгвістики у межах теорії картини світу. Теорія дискурсивної особистості

Розділ 2. Національно-культурна картина світу та аспекти її реалізації в мові й комунікації
Тема 9. Національно-культурна картина світу
Фактори формування, складові та лінгвістична реалізація національно-культурної картини світу
Тема 10. Поняття концептосфери
Розуміння універсального і національно-специфічного у картині світу. Поняття концептосфери. Засоби моделювання концептосфери
Тема 11. Картина світу в аспекті протистояння «свого» та «чужого»
Поняття «свого» та «чужого» в картині світу. Засоби моделювання стереотипів. Поняття екзо- та ендостереотипу в межах картини світу.
Тема 12. Ціннісний чинник у лінгвістичній національно-культурній картині світу
Поняття цінностей у межах національно-культурної картини світу. Відносність національно-культурних цінностей. Засоби моделювання базових національно-культурних цінностей у мові та комунікації
Тема 13. Час та простір у національно-культурних картинах світу
Поняття відносності часу та простору у національно-культурній мовній картині світу. Лінгвальні засоби реалізації часу та простору в національно-культурній лінгвістичній картині світу
Тема 14. Проблема міжкультурної комунікації в межах теорії картини світу
Теорія міжкультурної комунікації як наука. Сфери впливу національно-культурної картини світу. Критерії типології культур.
Тема 15. Лексична конотація у різних культурах як семіотична культурна ознака
Конотація як елемент культурного символізму. Семіотика та її міжкультурний аспект. Семіотичність зоонімів та фітонімів різних народів
Тема 16. Комунікативна поведінка як засіб реалізації картини світу
Аспекти національно-специфічної комунікативної поведінки. Невербальна комунікативна поведінка: універсальне й національне.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин						Кількість годин					
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Тема 1.	9	2	2			5	30	2	1			7
Тема 2.	7	2				5	7					7

Тема 3.	7	2				5	7					7
Тема 4.	7	2				5	7					7
Тема 5.	7	2				5	9	2				7
Тема 6.	7	2				5	7					7
Тема 7.	7	2				5	7					7
Тема 8.	9	2				7	6					6
Разом за розділом 1	60	16	2			42	60	4	1			55
Розділ 2.												
Тема 9.	9	2	2			5	30	2	1			7
Тема 10.	7	2				5	7					7
Тема 11.	7	2				5	7					7
Тема 12.	7	2				5	7					7
Тема 13.	7	2				5	7					7
Тема 14.	7	2				5	9	2				7
Тема 15.	7	2				5	7					7
Тема 16.	9	2				7	6					6
Разом за розділом 2	60	16	2			42	60	4	1			55
	120	**32**	**4**			**84**	**120**	**8**	**2**			**110**

4. Теми лекцій

№ з/п	Тема	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
Розділ 1			
1.	Тема 1. Картина світу як маніфестація сучасних парадигм в гуманітарній науці	2	2
2.	Тема 2. Концептуальна картина світу	2	
3.	Тема 3. Картина світу як когнітивне утворення (1)	2	
4.	Тема 4. Картина світу як когнітивне утворення (2)	2	
5.	Тема 5. Мовна картина світу	2	2
6.	Тема 6. Дискурсивна картина світу	2	
7.	Тема 7. Час та простір і лінгвістичній картині світу	2	
8.	Тема 8. Картина світу у психолінгвістиці	2	
	Усього за розділом 1	**16**	**4**
Розділ 2			
9.	Тема 9. Національно-культурна картина світу	2	2
10.	Тема 10. Поняття концептосфери	2	-
11.	Тема 11. Картина світу в аспекті протистояння «свого» та «чужого»	2	-
12.	Тема 12. Ціннісний чинник у лінгвістичній національно-культурній картині світу	2	-
13.	Тема 13. Час та простір у національно-культурних картинах світу	2	-
14.	Тема 14. Проблема міжкультурної комунікації в межах теорії картини світу	2	2

15.	Тема 15. Лексична конотація у різних культурах як семіотична культурна ознака	2	-
16.	Тема 16. Комунікативна поведінка як засіб реалізації картини світу	2	-
	Усього за розділом 2	**16**	**4**
	Усього за семестр	**32**	**8**

Теми практичних занять

Назва теми	**Завдання**	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
Розділ 1			
Тема 1. Типологія картин світу за різними соціо-антропоморфними критеріями	Аналіз медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах таких критеріїв: об'єкт, суб'єкт та елементи.	2	2
Розділ 2			
Тема 7. Національно-культурна картина світу	Аналіз медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування та засобів реалізації їхньої національно-культурної специфіки	2	-
Усього за семестр		**4**	**2**

5. Завдання для самостійної роботи

Назва теми	**Завдання**	**Кількість годин денна форма**	**Кількість годин заочна форма**
Розділ 1			
Тема 1. Типологія картин світу за різними соціо-антропоморфними критеріями	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах таких критеріїв: об'єкт, суб'єкт та елементи.	5	7
Тема 2. Концептуальна картина світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах їхньої концептуальної структури	5	7
Тема 3. Картина світу як когнітивне утворення (1)	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах	5	7

	когнітивних операцій з увагою, які відбуваються в їхніх межах		
Тема 4. Картина світу як когнітивне утворення (2)	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах когнітивних операцій масштабування, які відбуваються в їхніх межах	5	7
Тема 5. Мовна картина світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах семантичних полів лексем та граматичних парадигм мовних одиниць	5	7
Тема 6. Дискурсивна картина світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах типології дискурсів, які реалізують типи мислення	5	7
Тема 7. Час та простір і лінгвістичній картині світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис лінгвальної реалізації часу та простору у межах різних типів картин світу	5	7
Тема 8. Картина світу у психолінгвістиці	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу з точки зору реалізації дискурсивних особистостей в їхніх межах	7	6
Розділ 2			
Тема 9. Національно культурна картина світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування та засобів реалізації їхньої національно-культурної специфіки	5	7
Тема 10. Поняття концептосфери	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис національно специфічних картин світу	5	7
Тема 11. Картина світу в аспекті протистояння «свого» та «чужого»	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів	5	7

	формування уявлень про «своє» та «чуже» та засобів їхньої мовної реалізації		
Тема 12. Ціннісний чинник у лінгвістичній національно-культурній картині світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування національно-культурних цінностей та їхньої вербальної реалізації	5	7
Тема 13. Час та простір у національно-культурних картинах світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування уявлень про національно- специфічні час та простір	5	7
Тема 14. Проблема міжкультурної комунікації в межах теорії картини світу	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування уявлень про міжкультурні аспекти комунікації у вербальному та позавербальному аспектах	5	7
Тема 15. Лексична конотація у різних культурах як семіотична культурна ознака	Підбір для аналізу медіа матеріалів на предмет виявлення характерних рис картин світу у межах факторів формування уявлень про формування лексичної конотації та базових семіотичних ознак національно-культурної картини світу	5	7
Тема 16. Створення презентації за темами 1-16	Створення мультимедійної презентації «Теорія картини світу в обраному аспекті»	7	6
Усього за семестр		**84**	**110**

Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються **Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту**

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб’єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено робочим навчальним планом

7. Методи навчання

1. Комунікативний метод (дискусії, мозковий штурм, робота в парах і малих групах, рольові ігри, моделювання професійних ситуацій).
2. Метод інтегрованого навчання предмета та іноземної мови (CLIL / Content and Language Integrated Learning).
3. Проблемно-пошуковий та дослідницький метод (аналіз мовних явищ, постановка проблемних завдань, міні-дослідження, кейс-аналіз).
4. Проєктний метод (індивідуальні та групові проєкти, презентація результатів).
5. Метод роботи з автентичними джерелами інформації (наукові статті, медіатексти, художні тексти, цифрові ресурси).
6. Метод розвитку критичного мислення (аналіз, порівняння, аргументація, рефлексія).
7. Метод самооцінювання.
8. Аудіовізуальний метод (робота з аудіо- та відеоматеріалами, мультимедійними презентаціями).
9. Кейс-метод (Case Study) – аналіз автентичних або змодельованих професійних ситуацій, пов'язаних зі змістом навчальної дисципліни, з метою розвитку аналітичного та критичного мислення, формування навичок прийняття обґрунтованих рішень, аргументації власної позиції та вироблення практичних стратегій розв'язання професійних проблем.

<u>Методи навчання з використанням цифрових технологій</u>

1. Метод змішаного навчання (Blended Learning) – поєднання аудиторної та дистанційної форм навчання з використанням LMS і хмарних освітніх середовищ для організації навчального процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання, перевірки й оцінювання завдань (Moodle, Google Classroom).
2. Метод перевернутого навчання (Flipped Classroom) – самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за допомогою цифрових ресурсів із подальшим виконанням

практичних, комунікативних та дослідницьких завдань під час аудиторної роботи (YouTube, Moodle, Google Classroom, Canva, Genially).

3. Метод цифрового співробітництва – організація спільної навчальної діяльності, групових проєктів, дискусій, взаємного навчання та академічної комунікації із застосуванням цифрових платформ (Zoom, Google Meet, Google Docs)

4. Метод корпусно орієнтованого навчання (Data-Driven Learning, DDL) – дослідження мовних явищ, аналіз автентичного мовного матеріалу, формування мовної, перекладацької та дослідницької компетентностей на основі електронних корпусів, цифрових словників і ресурсів лінгвістичного аналізу (British National Corpus (BNC), Corpus of Contemporary American English (COCA), Sketch Engine, , Reverso Context, Oxford English Dictionary Online, Cambridge Dictionary тощо).

5. Метод цифрової дослідницької діяльності – пошук, критичний аналіз, систематизація та використання наукової інформації з електронних бібліотек, наукових баз даних, цифрових репозитаріїв і бібліографічних менеджерів (Google Scholar, JSTOR, Scopus, Web of Science, ERIC, DOAJ, SpringerLink, ScienceDirect, ResearchGate, Academia.edu).

6. Метод використання генеративного штучного інтелекту як засобу навчальної підтримки – застосування інструментів генеративного ШІ для аналізу, узагальнення, редагування текстів, розвитку академічного письма, мовної практики, створення навчальних матеріалів та рефлексії з дотриманням принципів академічної доброчесності (ChatGPT, Microsoft Copilot, Gemini, Claude, DeepL Grammarly, QuillBot).

8. Методи контролю

Форми контролю навчальних здобутків здобувачів вищої освіти денної форми навчання:

Поточний контроль: презентація – макс. 60 балів. Тривалість презентації 6-7 хвилин.

Критерії оцінювання презентації:

60-51 бали – вичерпне викладення теми; логічна структурованість, повна адекватність та обґрунтованість застосування термінології та методу;

50-41 бали – доволі повне викладення теми із деякими неточностями; досить добра структурованість із частковим порушенням логіки (повтори, відсутність зв’язків між розділами); досить повна адекватність та та обґрунтованість застосування термінології та методу;

40-21 – часткове викладення теми, відхилення від неї; відсутність логіки у структурі, неадекватність та відсутність обґрунтованості застосування термінології та методу;

20-0 – невідповідність змісту обраній темі, неструктурованість, відсутність логіки викладення, неадекватна термінологія, відсутність пояснень методу.

Залікова робота – 20 питань на множинний вибір. Кожне питання- по 2 бали = макс. 40 балів, час на відповідь на кожне питання - 30 сек. Тривалість тесту – 10 хв.

Форми контролю навчальних здобутків здобувачів вищої освіти заочної форми навчання:

Поточний контроль: презентація – макс. 60 балів

Залікова робота – 20 питань. Кожне питання- по 2 бали = макс. 40 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточне оцінювання та самостійна робота	Залікова робота	Сума
Презентація		
60	40	100

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання **результатів неформальної освіти**, якщо її зміст і результати відповідають меті та результатам навчання ОК «Сучасна теорія лінгвістичної картини світу».

Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу.

Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою ОК «Сучасна теорія лінгвістичної картини світу»;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах з відповідної тематики;
- сертифіковані програми за темами ОК «Сучасна теорія лінгвістичної картини світу», проведені міжнародними організаціями чи університетами.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до **Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.** Рішення ухвалюється комісією факультету на підставі поданого пакета документів від здобувача освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для заліку
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

Протягом семестру мінімальна кількість балів для допущення до заліку складає 30 білів.

У разі необґрунтованого пропуску занять студент отримує 0 балів за кожне з них, що враховується при підрахунку середнього поточного балу.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення*:*

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), інтерактивна навчальна платформа Moodle.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Altshuler, D. (2022) (ed.) Linguistics Meets Philosophy, Cambridge, New York : Cambridge University Press.
2. Bondarenko, I. (2025). The concept FURY in Ukrainian media: Semiotic and cognitive potential, ELAD-SILDA [En ligne], 11 | 2025, mis en ligne le 30 juin 2025, consulté le 30 juin 2025. URL : https://publications-prairial.fr/elad-silda/index.php?id=1715
3. Musolff, A. (2021), National Conceptualisations of the Body Politics. Cultural Experience and Political Imagination. Singapore : Springer.
4. Pfadenhauer, Rüdiger & Serreli (2024) (eds.). Global and Local Perspectives on Language Contact. Language Science Press.
5. Štrkalj Despot, K. (2021). How Language Influences Conceptualization: From Whorfianism to Neo-Whorfianism. Collegium Antropologicum. 45(4): 373–380.
6. Taylor, J. (1985 ; [2010]). Language and the cognitive construal of the world. Reprint. Studies and monographs. 82. Berlin, New York : Mouton de Gruyter.
7. Sharifian, F. (2017), Cultural Linguistics, Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins.

Допоміжна література

1. Bondarenko I. (2019) Time domain matrix modeling in cognitive linguistic research. *Human Cognitive Processing.* Vol. 65. Perspectives on Abstract Concepts. Cognition, language and communication. Ed. by Marianna Bolognesi and Gerard J. Steen. John Benjamins: Amsterdam/Philadelphia, 2019. P. 287-311. ISSN 1387-6724. https://benjamins.com/catalog/hcp.65.
2. Cognitive exploration of language and linguistics / Ed. by René Dirven and Marjolijn Verspoor; in collaboration with Johan de Caluwe ... et al. Amsterdam, Philadelphia : J. Benjamins Pub. Co., 1998. 300 p. URL: https://www.academia.edu/19696305/Cognitive_Exploration_of_Language_and_Linguistics_CLIP_1_revised
3. Croft W., Cruse D. A. Cognitive linguistics. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 356 p. URL: https://www.twirpx.com/file/1579594/
4. Eco U. A theory of semiotics. Bloomington : Indiana University Press, 1979.
5. Fauconnier G. Mapping in Thought and Language. Cambridge : CUP, 1997. URL: https://www.twirpx.com/file/1079796/
6. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p. URL: chrome-extension://ohfgljdgelakfkefopgklcohadegdpjf/http://shu.bg/tadmin/upload/storage/161.pdf

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сучасна теорія лінгвістичної картини світу (онлайн курс у системі Мудл): https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=11786